

aikana käsiteltiin 8 paperia. Paperit käsitelivät Kanadaa, Norjaa, Portugalia, Unkaria ja Yhdysvaltoja.

Varsinaista epidemiologia-symposiumia edeltäneet työsinnat samoin kuin Torontossa kokoontunut Klaus Mäkelän johtama AA-projekti heijastuivat myös varsinaisen kokouksen ohjelmaan näitä aihepiirejä käsittelevinä yleisistuntoina, mutta ehdittiin viiden aamupäivän ja kolmen iltapäivän aikana toki käsitellä muitakin alkoholiin kytkeytyviä teemoja. Kuten aikaisempinakin vuosina esitelmissä tarkasteltiin alkoholipolitiikan vaikutuksia, juomatapoja, alkoholihaittoja, alkoholin historiaa ja taloutta sekä monenlaisia metodologisia kysymyksiä. Tänä vuonna alkoholia ja historiaa koskevia papereita oli selvästi enemmän kuin aikaisempina vuosina; myös nuoret ja nuoret aikuiset olivat yllättävän monen paperin otsikossa. Myös muut päihteet kuin alkoholi ovat hiljalleen saamassa laajempaa jalansijaa, vaikka kokous yhä edelleen on hyvin alkoholikeskeinen. Kokouksen

osanottajakunta on myös laajentunut sikäli, että kyseessä ei ole (jos nyt on koskaan ollutkaan) yhteen näkökulmaan tai koulukuntaan sitoutuneiden tutkijoiden tapaaminen. Tälläkin kertaa väännettiin tiukasti kättä kysymyksestä, onko alkoholipoliittisilla rajoituksilla ollut vaikutusta alkoholin kulutukseen monopolin purkamisen yhteydessä Iowassa. Kädenväentäjinä toimivat ennen muuta Harold Mulford ja Alexander Wagenaar.

Varsinaisten esitelmien lisäksi kokousviikon viralliseen ohjelmaan sisältyi työryhmien työskentelyä ja keskustelua, jonka aiheena oli alkoholitutkimuksen asema sosiaalitutkimuksessa. Lisäksi kokouksen viimeinen esitelmä oli poikkeuksellisesti Reginald Smartilta pyydetty esitys ”Alkoholiepidemiologian kehityspiirteet ja tulevat keskeiset kysymykset”. Tässä esityksessä Smart muun muassa peräänkuulutti suurta teoriaa, joka yhdistäisi politiikan, ehkäisyn, kulutuksen ja hoidon ongelmat. Paperin kommentaattorina toimi Salme Ahlström, joka

muun muassa toi esiin, kuinka tärkeää on pitää alkoholitutkimuksen kohde laajana; kiinnostuksen tulisi kohdistua niin juomatapoihin, juomatapojen ja muiden tapojen suhteisiin, sosiaalisiin valvontajärjestelmiin kuin yhteiskunnallisiin instituutioihin, jotka valvontaa harjoittavat.

Ensi vuonna KBS:n epidemiologiakokous järjestetään 6.–11. kesäkuuta Puolassa, ja seuraavinakin vuosina pysyttäneen Euroopassa, sillä vuoden 1994 pitopaikaksi on tarjolla Zürich, Portugali on ilmaissut halunsa isännöidä vuoden 1995 kokousta ja Skotlanti vuoden 1996 kokousta. Torontossa myös Intia ilmoitti olevansa halukas toiminaan isäntänä.

Yhteenvetona tämänvuotisesta kokouksesta voidaan todeta, että kokousohjelma oli sisällöllisesti onnistuneesti koottu ja että kokous oli erinomaisesti järjestetty, kansainvälisempi ja suurempi mutta siitä huolimatta kurinalaisempi kuin koskaan ennen.

ESA ÖSTERBERG

JUOPPO VELI NAISEN JA MIEHEN KUVAAMANA

Aulikki Oksasen kirjan päähenkilö on Ossi Lemponen, pitkä suomalainen hulttio, joka ei sopeudu konsensuksen eikä kulutuksen henkeen. Hän kul-

kee samoissa hikisissä jätäkamppeissa ja ryystää kaljaansa suomalaishansallisella himolla päämääränään hillitön humala. Lemponen ei täyttänyt

isän toiveita, vaan ylioppilaaksi päästyään nyrhii hieman valtiotieteitä ja ryhtyy sen jälkeen rakennustöihin. Vuosien myötä hän perustaa kavereittensa

kanssa oman firman, joka – niin ajankohtaisesti – menee konkurssiin, ja firmakavereitten petollisuus masentaa Lemposen kortistokelpoiseksi. Kirjan sisar Rauna on erilainen, hän on tuhti mutta tyylikäs, katselee nuorempaa veljeään äidinkatseella, joka sisältää itseoikeutetun holhouksen ja surullisen moitteen. Hänen elämänohjeensa on: koskaan ei saa luovuttaa, sotalapset eivät anna periksi.

Kirjan kehyskertomuksen muodostaa sisarusten matka entiseen kotikaupunkiinsa tervehtimään kuolemansairasta isää, joka sittemmin kuolee. Aulikki Oksanen antaa sattumien värittää päähenkilönsä Ossi Lemposen elämää. Matkan aikana hän poimii tienvarresta lompakon, josta hän löytää voittoisan arvan. Se vauhdittaa kuukausimääräksi hänen elämäänsä; vauhtia tuovat viina ja naiset. Lemposen elämässä on mukana myös kohtalon voimat, hän on saanut suojelusenkelikseen kuolleen rakastetunsa variksen hahmossa. Juopotellessa vaaroja on tarjona ja henkivartijalle riittää töitä, vaikka sisarkin hoitaa osuutensa äidillisestä holhouksesta. Kirjailija ei tarjoa uutta ratkaisua Ossi Lemposen elämään. Kuvatun episodin päättyessä, kuolemasta täpärästi pelastuneena, hän lähtee jatkamaan matkaansa, ”nyt oli vain juostava eteenpäin, juostava niinkuin on miehen määrä juosta”.

Charles Jacksonin romaanin tapahtumat keskittyvät päähenkilön Donin viikonloppuun. Hän on silloin vapauden valtakunnassaan holhoavan

veljen lähdettyä maalle. Kirjan kuvausten painopiste on Donin toimeliaisuuden ohella hänen kokemuksissaan: juomisen suunnittelussa, humaltumisessa, krapulassa, vieroitusoireissa. Se on ammattiauttajille tuttua kuvausta vaiheesta, jossa juominen dominoi elämää, vaikka iloviinasta on jo tullut itkuviinaa ja juomisen kuvittamisesta suurempi nautinto kuin itse juomisesta. Donilla on, kuten Ossillakin, veljen ohella toinenkin huoltaja, elossa oleva entinen rakastettu, jonka rooli muistuttaa myös henkivartijan tehtävää. (Jacksonin kirjan on Anssi Auvinen esitellyt tarkemmin Alkoholi-politiikka-lehdessä 1/1990.)

Aulikki Oksasen ja Charles Jacksonin kirjat tarjoavat rinnakkain luettuina monia mielenkiintoisia havaintoja ja pohdinnan aiheita, ainakin näin naispuoliselle alan ammattilaiselle. Kirjoittajat ovat eri sukupuolta, he ovat erilaisista kulttuureista, kirjat on kirjoitettu lähes 50 vuoden aikaerolla (Jacksonin alkuteos ilmestyi 1944). Kummankin kirjan tarina on episodi juopottelevan veljen elämästä. Jacksonilla juova veli on tunnollinen, vakavan olinen juomistoiminoissaan ja tuntuu alistuneen veljensä holhoukseen. Aulikki Oksasella veli on huolettomasti ja sattumanvaraisesti kuljeskeleva, ja hänen juomispyrkimyksiään eivät pysäytä sen enempää sisaren holhousyritykset kuin kuoleman läheisyyskään. Kun Don paneutuu juomisensa peittely-yrityksiin veljeä kotiin odottaessaan, pilkkaa Ossi avoimesti sisarensa elämänohjeita ja huolta-

mispyrkimyksiä. Suhtautumiserosta huolimatta kummastakin kirjasta välittyy vakuuttavasti holhoamisen toivottomuus, jopa sen naurettavuuskin. Kulttuuri- ja aikaeroista huolimatta naiset ovat ”veljiä” elämässä samankaltaisissa rooleissa viihdyttäjinä ja miehisten itsetunnon tukijoina, tai sitten huoltajina. Samat tutut naisroolit siis kummassakin yhteiskunnassa, puoli vuosisataa sitten ja edelleen. Ainakin suomalaiselle naiselle on tuttua sekin, että äidin tehtävien laiminlyöntiin ei voi antaa itselleen oikeutusta vaikeissa-kaan olosuhteissa. Oksasen romaanissa variksenhahmoinen henkivartija potee vielä kuolemansa jälkeenkin syylisyyttä lapsen hylkäämisestä ja pyrkii soviittamaan sitä.

Vaikka Tuhlattuja päiviä tarjoaa tarkkaa ja varsin mielenkiintoista kuvausta alkoholi-soituneen miehen kokemuksista ja maailmasta, pidän kuitenkin lukukokemuksena enemmän Henkivartijasta. Sen kieli on elämänmakuista ja myytisillä aineksilla rikastettua, mutta silti juurevasti inhimillistä.

AULIKKI OKSANEN
HENKIVARTIJA
HELSINKI: WSOY, 1990
155 s.

CHARLES JACKSON
TUHLATTUJA PÄIVIÄ
Suom. Heikki Salojärvi
HELSINKI:
LOVE KUSTANNUS, 1989
266 s.

ANJA AUVINEN